

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱԿADEMԻԱ
ՅԱԿԻՏՈՒԹՅԱՆ ԵԿ ԱԶԳԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ԻՆՍԻՏՈՒ

NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES
REPUBLIC OF ARMENIA
INSTITUTE OF ARCHAEOLOGY AND
ETHNOGRAPHY SONG

РЕСПУБЛИКА АРМЕНИЯ
НАЦИОНАЛЬНАЯ АКАДЕМИЯ НАУК
ИНСТИТУТ АРХЕОЛОГИИ И
ЭТНОГРАФИИ ГНКО

Reçu CLT / CIH / ITH
le 04 mars 2015

« 21 » 03 2014 p.

N 2470 - 58

ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի ԳԼԽԱՎՈՐ ՏՆՈՐԵՆ՝

ԵՐԵՒԱ ԲՈԿՈՎԱՅԻՆ

Հայաստանի Հանրապետության Գիտությունների ազգային ակադեմիայի Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտը մեծապես կարևորում է հայկական ավանդական խմբային <Քոչարի> պարի ընդգրկումը ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի ոչ պութական մշակութային ժառանգության ցանկի մեջ որպես համամարդկային արժեք:

Մեր ինստիտուտը, հանձինս պարարվեստի բաժնի, երկար տարիների ընթացքում իրականացրել է դաշտային աշխատանքներ և զիտական հետազոտություններ, որոնց արդյունքում գրանցվել են <Քոչարի> պարի բազմաթիվ տարբերակներ: Այս պարը դեռևս կենդանի է գյուղական և քաղաքային մշակութային դաշտում, ոչ միայն տարեցների, այլև՝ երիտասարդների շրջանում: Համատարած լինելու շնորհիվ <Քոչարի> պարն ընկալվում է, որպես ազգի միության սիմվոլ:

ՅՈՒՆԵՍԿՈ-ի ոչ նյութական մշակութային ժառանգության ցանկում ընդգրկվելը մեծապես կնպաստի ոչ միայն պարի պահպանմանը, միջազգային ճանաչմանը, այլև՝ տրանսպորտային:

Հանգստի մասին

hluuinhuhuinh inlunokhi

ՊԱՐԿԵՏԱՅԻՆ

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱԿԱԴԵՄԻԱ
ՀԱՅԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԱԶԳԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ԻՆՍԻՏՈՒՏ ՊՈՂԿ**

NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES
REPUBLIC OF ARMENIA
INSTITUTE OF ARCHAEOLOGY AND
ETHNOGRAPHY SONP

РЕСПУБЛИКА АРМЕНИЯ
НАЦИОНАЛЬНАЯ АКАДЕМИЯ НАУК
ИНСТИТУТ АРХЕОЛОГИИ И
ЭТНОГРАФИИ ГНКО

21 03. 2014 р.

№ 2470-58

To: Ms IRINA BOKOVA,
Director-General of UNESCO

Dear Ms Bokova,

The Institute of Archaeology and Ethnography of National Academy of Sciences of Republic of Armenia as a scientific organization puts a big importance on including the traditional Armenian group dance Kochari, as a phenomenon bearing a universal value, within the Non-Material Cultural Heritage List of UNESCO.

Our Institution with its special choreographic department during many years realized field works and scientific investigations and recorded various kinds of Kochari. This dance is still alive both in rural and in civil landscapes and not only by older generation but also by the young people. Through its widespread nature Kochari is perceived as a symbol of national unity.

The inclusion of Armenian traditional dance Kochari in the Non-Material Cultural Heritage List of UNESCO will greatly support the protection, international recognition and dissemination of this important cultural value.

Director of the Institute

Pavel Avetisyan

Երևան, 0025, Չարենցի փող. 15, հեռ., ֆաք (37410) 55.68.96

Հայաստան, 0025, Երևան, պղ. Չարենց 15, հեռ., ֆաք (37410) 55.68.96
Charents Str. 15, Yerevan, 0025, Republic of Armenia, Tel, Fax (37410) 55.68.96

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ

ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Խ. ԱԲՈՎՅԱՆԻ ԱՆՎԱ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՄԱՍԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ

ՀԱՍՏԱՏՈՒՄ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԱՐՄԵՆԻԱ

Էլ փոստ՝ info @armspu.am

Հեռ., Տել.: 59-70-49

Երևան – 10, Տիգրան Մեծի 17

Վեբ կայք՝ www armspu.am

fax. (3741) 59-70-08

Երևան – 10, Տիգրան Մեծի 17

N _____

«   » 2014 թ. դ.

ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի գլխավոր տնօրեն

ակն Իրինա Բոկովյան

Հարգելի տիկին Բոկովյան

ՀՀ մշակույթի նախարարությունը դիմել է ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի <<Ոչ նյութական մշակութային ժառանգության>> հարցերով հանձնաժողովին հայկական Քոչարի ավանդական խմբապարը եղել է հայկական լեռնաշխարհում ամենատարածված և ներկայում է առավել պահպանված հայկական ավանդական պարերից:

Կարևորելով այդ իրադարձությունը հարկ ենք համարում նշել, որ հայկական Քոչարի ավանդական խմբապարը եղել է հայկական լեռնաշխարհում ամենատարածված և ներկայում է առավել պահպանված հայկական ավանդական պարերից:

Քոչարին հնագույն ծիսական պար է՝ նվիրված խոյ տոտեմի պաշտամունքին և դաստում է նմանական պարերի շարքին: Ենեղով հայ ինքնուրյան և զեղագիտական մտածողության առանձնահատկություններից ակնհայտ է որ խոյերի պարը՝ Քոչարին, բնորոշ է եղել հայկական բարձրավագնակում ապահանգույն հայերին և կատարել է պատմական Հայաստանի համարյա բոլոր գավառներում: Պարի շարժական, երաժշտական տեքստերի մասնագիտական վերլուծությունը վկայում է դրա հայկական մշակույթին բնորոշ երևոյթ լինելը:

Քոչարի ավանդական խմբապարը՝ որպես կատարողական արվեստի նմուշ զարգացման յորօրինակ ընթացք է ունեցել, որպես ժողովրդական համախմբվածության դրսուրում: Այս առումով է Քոչարի պարի հիմնական կրողները այն պարասեր անհատներն են, որոնց շնորհիվ այսօր Քոչարի խմբապարը կեսունակ է, որպես հասարակական լայն ընդգրկում ունեցող պարած:

Հայաստանի Հանրապետության տարբեր շրջաններում մինչ այսօր է կատարվում են Քոչարի պարի մոտ 50 տարբերակ, որոնք տարբեր ազգագրական շրջաններում միանգամայն տարբեր պարած ու եղանակ են ունենում:

Հայոց մեջ ամենամեծ տարածում գտած Քոչարի խմբապարն արդէն շուրջ 35 տարի ընդգրկված է Խ. Աբովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի Պարարվեստի ամբիոնի ուսումնական ծրագրերում:

Ենեղով վերոհիշյալից և խորապես կարևորելով հայկական ազգային հնագույն պարերի պահպանման տարածման ու փոխանցման անհրաժեշտությունը՝ կարևոր ենք համարում ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի մարդկության ոչ նյութական մշակութային ժառանգության ցանկում ընդգրկել հայկական ավանդական Քոչարի խմբապարը՝ որպես համամարդկային մշակութային բացառիկ արժեք:

Խ. Աբովյանի անվան հայկական պետական

մանկավարժական համալսարանի

Պարարվեստի ամբիոնի վարիչ, պրոֆեսոր

Կարեն Գևորգյան

To: Mrs. Irina Bokova
Director General of UNESCO

Dear Mrs. Bokova,

The Ministry of Culture of the Republic of Armenia applied to the UNESCO's intergovernmental committee of Intangible culture heritage for inscription of the Armenian traditional group dance "Kochari" on the representative list of corresponding values.

Attaching importance to this occasion, we would like to notice that the Armenian "Kochari" group dance was widely spread in the Armenian highland and currently it is more preserved amongst the number of Armenian folk dances.

"Kochari" is an ancient ceremonial dance dedicated to the worship of ram's totem and belongs to the imitative type of dances. Coming from the national peculiarities and aesthetic mentality, it is obvious that the dance of rams - "Kochari" was characteristic for the people of Armenian highland - Armenians and was performed almost in every province of Historical Armenia. The professional analyses of dance steps and musical texts are evidencing that this phenomenon was characteristic for Armenian culture.

The traditional group dance of "Kochari" has its original way of development as a genre of performing art and expression of people's unity. From this standpoint, the main carriers of "Kochari" are the individuals due to whom the aforementioned group dance is still vital. As a category of dance, it has wide coverage in society.

More than 50 varieties of "Kochari" are performed in different marzes of the Republic of Armenia, which have completely different dance style and manner in the ethnographical regions.

The group dance of "Kochari", which is widely spread within Armenians, is included in the educational programs of choreographic chair of the Armenian State Pedagogical University after Kh. Abovyan about 35 years.

Coming from the above-mentioned and attaching huge significance to the preservation, diffusion and transfer of Armenian folk ancient dances, we consider important the inscription of the "Kochari" group dance on the UNESCO's Representative List of Intangible Cultural Heritage as an exceptional cultural value of humanity.

Mr. Kaaren Gevorgyan

Dean of Choreographic Chair

Armenian State Pedagogical University after Kh. Abovyan

Հարգելի տիկին Բրին Բակովա

Հայաստանի Հանրապետության կրթության և գիտության նախարարության
մշակույթի կենտրոնին և մասնավորաբար նոյն կենտրոնին «Կարին» ավանդական երգի
պարի խումբը կարևորում է ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի մարդկության ու կութական մշակութային
ժառանգության ցանկում Հայկական ավանդական իմքանաբար Քոչարու որպես
համարդիկային արժեք ներկայացնել երևոյթի, ընդօրինումը:

Քոչարին Հայկական ներկայարիմ պահպանվոծ և ներկային Հայաստանում
ամենատարածված հայկական պարն է Այս պարն իր տարրեր տարատռեսակեներով և
տարածաշրջանային առանձնահատկություններով հայ ժողովուրդը պարել է վաղեցական
ժամանակներից և կապված է խոյի պաշտամունքի հետ: Զամորձատված չկրտած, ոչխարի
– խոյի «զոյ, խոչ և խոչ» բառարմատների հետ է կապված պարի անվան
ծագումաբանությունը: Իսկ խոյի պաշտամունքի առկայությունը հայ իրականության մեջ
արտացոլված է դեռևս հետզոյն ժամանակներից և Հայոց լեզվի, և գիտագործության, և
ճարտարապետության, և քաղաքականության, և հակառակիրերի, և մշակութային այլ
ոլորտներում:

Այս սիրված պարտեսակը իրավուրիչ է իր պատկերավոր գուեագեղությամբ և
առնական դիմացիակյով: Ներկայիս Հայաստանի և պատմական տարածաշրջաններից
գրեթե յուրաքանչյուրում առկա են եղել Քոչարու տվյալ տարածաշրջանի
բնակչիմայական առանձնահատկություններով թելադրված, ինքնատիպ, հաճախ իրարից
շատ տարեր նմուշներ, սակայն հիմքում ունենալով միևնույն բնապաշտական
շարժողական տերատը՝ ցատկուումները, մարմնի սրբեաց դեպի առաջ շարժումները,
ինչպես նաև բուն խոյերի մենամարտը նմանակող խոյահարող՝ պոզահարող
շարժումները:

Ավանդական պարային մշակույթը փոխանցվում է ժառանգաբար, սերնդից
սերունդ, և ավանդական մշակույթի յուրաքանչյուր գանձ տարեցների ամենայն
պատասխանատվությամբ են փոխանցում մատադ սերնդին. պարի միջոցով ևան
փոխանցելով յուրաքանչյուր համայնքին բնորոշ շատ ու շատ առանձնահատկություններ.
մտածելակերպ և հոգեկերտվածք: Ինձ նույնական պարերի գերակշիտ մասը փոխանցվել է
պատիս միջոցով, ինչն է ներկայում մեր մեր իմքով փորձում ենք մեր կողմից
պարբերաբար ոչ միայն մայրաբարում, այլև տարբեր համայնքներում կազմակերպվող

պարերի բաց դասերի միջոցով փոխանցել եռք սերնդի այև տավար հասկածին, որն ուղանիզայի պատճառով ավելի անհաղորդ է իր ախտղական մշակոյթի գոհարներին:

Ծայած, որ ավաեղապահ համայնքի մեծ մասում միևնույն օրս պահպանված էն ծեսերի և այլայլ միջոցառումների ժամանակ կատարվող ավաեղական պարերը, սույնի տարրեր ընակավայրերում և համայնքերում իրականացվող նման միջոցառումների շնորհիվ է եաւ, որ պարը մեր օրերում էլ չի կորցրել իր արդիականությունն ու հոգությունը մեծ խանդավառություն է առաջացնում, ոչ միայն տարեց, ավանդապահ ազգաբնակչության շրջակում, այլ նաև երիտասարդության տարրեր շերտերում և խավերում:

Մի ուշագրավ փաստ էլ չի կարելի շրջանցել: Հայաստանում և աշխարհի տարբեր երկրների հայ համայնքերի ավանդական պարախմբերի համերգացանուի անդամանելի մասի են կազմում Քոչարիների այլայլ տարբերակներ:

Միայն մեր խմբի պարացանեկում ընդգրկված են Քոչարու շուրջ մեկ տասնկակից ավելի տարբերակներ, պատմական և ներկայիս Հայաստանի տարրեր տարածաշրջաններից, և մեր համերգային յուրաքանչյուր ծրագրի անբաժանելի մասի են կազմում:

Հարգարժան տիկին Բոկուշ Ռիմում ենք Զեզ, ակնկալելով, որ մոտ ժամանակներս Հայկական ավանդական խմբապար Քոչարին իր ուրույն տեղը կզանի ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի ցանկում:

«Կարին» ավանդական երգի-պարի խմբի

գեղարվեստական դեկանը

Գագիկ Գիևոսյան

Recu CLT / CIH / ITH

18 AVR. 2011

634.1

Dear Mrs. Irina Bokova

The folk dance and song group "Karin" highlights the importance of inclusion of the Armenian traditional group dance "Qochari" into the List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity of UNESCO, as a universal value.

"Qochari" was extant in Armenian Highland and is the most popular dance in Armenia nowadays. Armenians used to dance "Qochari" with its different variants and regional peculiarities from ancient times, it is connected with the worship of rams. The origin of the names is connected with the root word "khoy"- the ram, which is not castrated (goch, khoch, khoy). In Armenia the existence of ram worship was reflected in language, arms making, architecture, urban development, beliefs and in other cultural fields. This beloved dance type is very attractive with its picturesque beauty and strong, masculine dynamics. There were versions of "Qochari" in almost all the regions of the present and historical Armenia, which were created according to the climatic and natural peculiarities. They were very original, unique, usually very different from each other, but always having the same pantheistical movements on the base - jumps, sharp movements of the body forward, and finally that special movements which reflect the battle of the rams. The traditional dance culture is passed inheritably from generation to generation and the elder pass the treasures of traditional culture to the young with the great sense of responsibility, with the dances they also pass a lot of information about peculiarities, the way of thinking, spiritual qualities of the certain community and region. As for me, in the same way, I inherited the majority of the dances from my grandfather. Today with our dance group we try to do the same, by the open dance classes not only in Yerevan but also in regions we try to pass our treasures to the young generation who relatively do not recognize his culture because of the urbanization. Though, there are many communities who keep their traditions preserving the dances which dance during the rituals and other events, it is also due to the open dance classes, that the dances haven't lost their contemporary interest and fill with enthusiasm not only the traditional elder people but also the young from different fields.

We shouldn't miss another interesting fact.

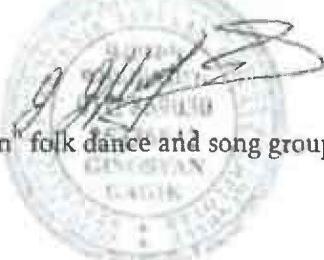
Different variants of "Qochari" are included into the concert programs of dance groups from Armenia and from many Armenian communities in different parts of the world. There are more than ten "Qochari" versions from the regions of historical and present Armenia only in our group's list of dances, and they are inseparable part of our concert programs.

Dear Mrs. Bokova, we are applying to you expecting that Armenian traditional group dance "Qochari" will have its unique place in the list of UNESCO in near future.

Sincerely Yours,

Gagik Ginosyan

Art Director of "Karin" folk dance and song group

ՀՀ, ք.Երևան, Ծիրակի 17, 14/1
Հեռ.՝ (374 10) 46 53 46; (374 91) 49 26 42

N 014 «26» 03 2014 թ.

ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի գլխավոր տնօրեն

տկն ԻՐԻՆԱ ԲՈԿՈՎԱՅԻՆ

Հարգելի տիկին Բոկովա

Հայաստանի Հանրապետությունը UNESCO-ի Մարդկության ոչ նյութական մշակութային ժառանգության ներկայացուցական ցանկի 2015 թվականի համարման նպատակով ներկայացրել է «Հայկական Քոչարի ավանդական խմբապար» հայտը:

Սգրությունը նշում է 1983 թվականին: Ազգային մշակույթ ներկայացնող, հարյուրավոր երգեր ու պարեր պահպանող և նոր սերնդին փոխանցող այս համույթի ստեղծման օրվանից մինչ այսօր պարացանկում իր առաջնային տեղն ունեն Քոչարու տարբերակները և հատկապես Մշու Քոչարի՝ «Մշու խըռ» պարը: Ալաշկերտը, Ապարանը, Թալինը, Մարտունին և Հայաստանի մասցած շրջանները առավելապես պարում են Մշու խըռ և Քոչարի պարի այլ բազմատեսակ տարբերակները: Քոչարին նմանակում է կենդանիների շարժումները կապվում է անասնապահական սովորույթների, պտղաբերության և կենդանիների աճի հետ: Ներկայումս, Քոչարի պարում են բոլորը և հատկապես երիտասարդները, տարբեր առիթներով և բոլոր տոնակատարություններին: Այդ պարի սերնդեւերունդ փոխանցման շղթան չի ընդհատվել:

«Մարաթուկ» համույթը իրականացնում է նաև ուսուցողական գործնթաց, որում նույնպես հատուկ շեշտ է դրվում Քոչարի պարի վրա՝ երեխաներին սովորեցնելով նաև պարի նշանակությունը, խորհուրդը, տարբերակները: Նպատակահարմար ենք գտնում տեղեկացնել նաև, որ 2013 թ. Բովլարիայում կայացած „World folk.“ ֆոլկլորի համաշխարհային մրցույթում համույթն արժանացել է ոսկե մեդալի և աշխարհի շեմպիոնի կոչման, ինչպես նաև 5 անվանակարգում՝ դիպլոմների: Մրցույթում ներկայացված էին ազգագրական երգեր, իսկ պարերից՝ հենց «Մշու խըռ» /Քոչարի/ և Յարիուշտա: Այսինքն այս պարը մեծ դեր ունեցավ նաև այսպիսի կարևորագույն մրցանակների արժանացման գործում: Քանի որ համույթը բազմիցս համերգներու շրջագայում է տարբեր երկրներում, հատկապես հայկական համայնքներում, տեսնելով այս պարից ստացած արձագանքը և սփյուռքի հայերի մեծագույն սերն ու իմացությունը՝ վստահ կարելի է ասել, որ այս պարը հանդիսանում է հայերի ինքնուրյան, միասնականուրյան և ինքնարտահայտման կարևոր միջոց:

Հարգելի տիկին Բոկովա, վստահեցնում ենք, որ այս պարի ներառումը ոչ նյութական մշակութային ժառանգության ցանկում մեծապես կնպաստի ինչպես Հայաստանում, այնպես էլ սփյուռքում ապրող հայերի ազգային գիտակցության ամրապնդմանն ու մեծ դեր կկատարի հայապահանման կարևոր գործում:

Հարգանքով՝
Նախագահ

Հասմիկ Բաղդասարյան

To: Mrs. Irina Bokova
Director General of UNESCO

Dear Mrs. Bokova,

The Ministry of Culture of the Republic of Armenia submitted the application "Armenian Kochari. group traditional dance " for the inscription on the representative list of intangible cultural heritage of Humanity for 2015.

The "Maratouk" folk-dance ensemble after Mgro Sargsyan was formed in 1983. Since its foundation, the ensemble that presents national culture, safeguards hundreds of songs and dances for transmission to next generations, in its dance program included the variations of Kochari as a priority. In Alashkert, Aparan, Martuni, Talin and other regions of Armenia the communities dance mainly "Msho khr" and other variations of Kochari. The dance of Kochari imitates the moves of animals and is connected with the cattle-breeding, fertility and reproduction of animals. Presently, almost everyone and especially the youth dance Kochari on different occasions and celebrations. The transmission chain of the dance has never interrupted.

The "Maratouk" ensemble carries out training programs, where a special accent is put on Kochari. Its importance, sacrament, variations are taught to children. It is worth to inform that in 2013, in Bulgaria the ensemble was awarded with golden medal and received world champion title, as well as diplomas in five nominations at the "World Folk" international folklore competition. Ethnographic songs were presented at competition and from the dances - "Msho khr" (Kochari) and Yarkushta. The dance played a big role for earning such important accolades. As the ensemble has had many tours in different countries, especially in the Armenian communities, and taking into consideration the positive responses, as well as the big love and perception, we can say with confidence that this dance is an important instrument for Armenians to demonstrate their identity, unity and self-expression.

Dear Mrs. Bokova,

We assure that the inscription of the dance on the list of intangible cultural heritage will contribute to the consolidation of self-consciousness of Armenians both in Armenia and in communities of Armenian Diaspora, and will play a significant role for the preservation of Armenian identity.

Respectfully,

Mrs. Hasmik Bagdasaryan
Chairperson

«Ավանդական տոների վերածնունդ»

կրթա-ժամանակակից և ժողովրդական տոների համար բյուն

«Revival of Traditional Festivals»

Cultural Educational Association

24. 03. 2014

ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի գլխավոր տեսքներ
տկն ԽՄԻՍՍ ԲՈԿՈՎԱՅԻՆ

Հարգելի տիկին Բոկովա

Ողջունում ենք ՀՀ մշակույթի նախարարության նախաձեռնությունը հայկական ժողովրդական «Քոչարի» պարը Մարդկության ոչ նյութական մշակութային ժառանգության ցանկում ներառնելու նպատակով ներկայացնելու կապակցությամբ:

Տեղեկացնում ենք Ձեզ, որ իր ստեղծման պահից՝ 2007թ. սկսած «Տոնացույց» ժողովրդական համույթը իր խաղացանկում ներգրավել է Քոչարի պարը, որպես հայ ժողովրդին միավորող պար-խորհրդանշ: Այն բազմիցս ներկայացվել է ինչպես Հայաստանում, այնպես էլ արտասահմանյան մի շարք երկրներում (Բուլղարիա, Ֆրանսիայում, Շեխիայում և այլ) միջազգային փառատոնների և համերգների ընթացքում:

2008թ-ից մեր կազմակերպությունը, ՀՀ մշակույթի նախարարության աջակցությամբ, ՀՀ Արագածոտնի մարզի մի շարք գյուղերում (Օշական, Ազարակ, Բյուրական, Աշտարակ)՝ ստեղծեց հանրապետությունում առաջին «Ավանդական տոների վերականգնման և փոխանցման» եթևողաբոցները, որն այս տարիներին մեծ ճանաչում ձեռք բերեց և ունեցավ ավելի քան 200 աշակերտ: Դասավանդումն իրականացնում են ոչ նյութական մշակութային ժառանգության կրողներն ու մասնագետ-գիտնականները: Դպրոցի ուսումնական ծրագրում ևս ներգրավված է Քոչարի պարը իր տարբերակներով (Ալաշկերտի, Կարեն, Սասնա, Վանա և այլ):

2012 թ-ից մենք կազմակերպում ենք Հայաստանում առաջին միջազգային ֆոլկորային փառատոնը, որի շրջանակներում անցկացվող ազգային պարերի դասավանդման ծրագրերի ընթացքում առաջին հերթին ուսուցանում ենք Քոչարին: Այս տարի անցկացվելու է 3-րդ փառատոնը: Այս նախագծի իրականացմանը ևս աջակցում է ՀՀ մշակույթի նախարարությունը:

Հարգելի տիկին Բոկովա, վատահեցնում ենք, որ «Քոչարի» ժողովրդական պարի հայտի ընդունումը ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի մարդկության ոչ նյութական մշակութային ժառանգության ցանկում՝ իսկապես կնպաստի թե մեր ժողովրդի կողմից ոչ նյութական մշակութային ժառանգության պահպանության կարևորության արժնորմանը, մատադ սերնդի ազգային հպարտության զգացողության բարձրացմանը, սերունդների միջև կապի ամրապնդմանը, թե կավորիվացնի ժողովուրդների միջև երկխոսությունը:

«Ավանդական տոների վերածնունդ» ՀԿ-ի նախագահ՝

Հայաստանի Բարերարական

«Ավանդական տոների վերածնունդ» կրթա-մշակութային Հասարակական Կազմակերպություն

«Revival of Traditional Festivals»
Cultural-Educational Association

24. 03. 2014

Dear Mrs. Bokova

The Armenian Republic has submitted one of its most important elements of self-identity, the Armenian traditional dance “Kochari” for its inclusion into UNESCO’s 2015-th list of non material heritage of humanity. Kochari is not just one of the traditional dances; it’s a strong self-identification dance, described in legends and history of Armenia.

Since its foundation in 2007, our Tonatsuys folk group has included Kochari in its repertoire as a symbol, uniting Armenians all over the world, and has been widely presented both during our European tourneys as well as workshops of traditional dances taking place within the framework of «Armenia on the crossroads of peace» yearly International Folk Festivals.

Educational Center of our NGO, focuses on the preservation of Armenian, traditional cultural values and their popularization through its heritage schools network. Taking into consideration the significance of Kochari we have included this dance and its preserved varieties into our educational program.

We are highly confident, that the inclusion of Armenian traditional dance Kochari into UNESCO’s representation list will contribute for recognition of Armenian cultural heritage and intercultural dialogue.

Best regards

Mrs. Hasmik Baghramyan

President of “Revival of Traditional Festivals” Cultural-Educational NGO

ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի տնօրեն
տկն ԻՐԻՆԱ ԲՈԿՈՎԱՅԻՆ

Հարգելի տիկին Բոկովա

Մեր կազմակերպությունը հանդիսանալով մշակութային հաստատություն, կարևորում է ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի մարդկության ոչ նյութական մշակութային ժառանգության ցանկում հայկական քոչարի ավանդական խմբապարի՝ որպես համամարդկային արժեք ներկայացնող երևույթի ընդգրկումը:

Քոչարի պարն իր տարածվածությամբ այսօր Հայաստանում ընկալվում է որպես համաժողովրդական միասնության և համախմբվածության խորհրդանիշ: Այդ պարը պարում են բոլոր, առանց տարիքային սահմանափակման, սակայն արդի շրջանում երիտասարդների մեջ նորովի հնչեղություն է ստացել ու ինքնատիպ մեկնաբանություններ: Պարում են համարյա բոլոր տոներին, ընտանեկան հավաքներին ու հարսանիքներին: Պարանմուշը ստեղծագործական ոգեշնչման աղբյուր է նաև կատարողական արվեստի բնագավառում, ուր ներկայացվում է ազգային ոճական առանձնահատկություններին համապատասխան:

Վերոհիշյալից ելնելով կարծում ենք, որ հայկական ավանդական քոչարի պարի ընդգրկումը մարդկության ոչ նյութական մշակութային ժառանգության ցանկերում մեծապես կնպաստի մշակութային այդ արժեքի պահպանմանը, հանրահակմանը և միջազգային ձանաչմանը:

„Սայաթ-Նովա» մշակութային

միության նախագահ՝

ՀՀ ժողովրդական արտիստ,

պրոֆեսոր՝ թ: Պողոսյան

To: Mrs. Irina Bokova
Director General of UNESCO

Dear Ms. Bokova,

Our organization, as a cultural institution emphasizes the importance of involvement of Kochari traditional group dance in the list of intangible cultural heritage of UNESCO, as a human value.

The Kochari dance is widely spread in Armenia and is considered as a symbol of human integrity and unity. All people dance Kochari, without age restrictions, though currently it has acquired a new meaning among youth and unique comments. It is danced during all holidays, family events and wedding. The dance is a source of creative inspiration in the sphere of an executive art, where it is represented pursuant to national style specifics.

Given the above-mentioned, we assume that involvement of Armenian traditional dance Kochari in the list of intangible cultural heritage would ensure preservation of that cultural value, - and international acknowledgement.

Professor T. Poghosyan
People's Artist of Armenia
Chairman of "Sayat-Nova" cultural union